

CG 63 – ett skyttegevär i tiden, några ”vapen-och skyttehistoriska” noteringar

Rubricerade är en om-och överbearbetning av min uppsats - utgåva I 20121025.

Inledning

Skyttegeväret Carl Gustaf 63 omfattas idag av stort intresse – inte minst internationellt samt av skytteentusiaster ”over there”. Tillsammans med Uno Berg, Bengt Hasselkvist och andra hade jag glädjen att under våren och sommaren 1963 få medverka i skjutproven – allt från prototyp (huvudsakligen stockvarianter) till det då nästan färdiga CG 63.

Uppsatsen kan ses som ett komplement (om än litet) till Dana Jones – CROWN JEWELS The Mauser in Sweden, a Century of Accuracy and Precision – en bok av en författare som helt ”trollbundits” av ett fantastiskt vapen i gevär m/96 och dess efterföljare. Läs den – en synnerligen sympatiskt skriven bok!

Texten – med avseende på system, pipor, ammunition, kvalitet och välskjutningsförmåga gäller även gevär 6 och i tillämpliga delar gevär 7 samt aktuella varianter av/till eller samtida med CG 63 som marknadsfördes som skidskyttegevär under tidigt 60-tal – och något om dessa kommer också att nämnas. Frågorna som var aktuella i min första utgåva är förstås lika aktuella i dag:

- 1. Var det ett bra tävlingsvapen och var det ett vapen i tiden?**
- 2. Hur pass bra var den av FFV utvecklade patronen?**

Från gevär m/96 till CG 63

Gevär m/96 hör fortfarande till det mest mytomspunna inom det svenska försvaret. Debuten hade skett redan 1897 vid Riksskyttetävlingen i Stockholm och svensk skytterörelse fick också i gevär m/96 det absolut bästa som gick att frambringa – de enda armégevär som kunde matcha 96:an eller rent utav anses vara lika bra eller möjligen bättre var den finska pystikorvan, det ryska armégeväret samt det schweiziska dito. Kragen snäppet efter men ”gudomlig” att skjuta med.

Bilden från sommaren 1961 visar författaren tränandes knästående med den dåtida skytteutrustningen dvs. gevär m/96 på Kungl. Livregementets Grenadjärers skjutbana i Örebro.

Till höger minne från Riksskyttetävlingen i Stockholm 1897, det år då Mausergeväret gjorde sin debut i tävlingssammanhang.

Den svenska skjutskickligheten har oomtvistat varit legendarisk – nästan i höjd med den schweiziska. Under ofredsåren 39 till 45 ansågs nog på goda grunder att svensk skjutskicklighet i händelse av invasion i Sverige skulle komma att kräva en omfattande tribut av ”lede fi” (den tyske generallöjtnanten Bamler)!

I ingången till 1960-talet ansågs dock att vårt gamla armégevär hade spelat ut sin roll, kanske främst i sportskyttesammanhang men även inom FSR. Funderingar och förankringar i vida cirklar av skyttar och sakkunniga gav vid handen att tiden nu var mogen att söka nya vägar. Idégivaren till det nya skyttegeväret CG 63 var Björn Zachrisson – till professionen militär och i början på 1940-talet en av den svenska arméns bästa skyttar. Uno Berg och Axel Ekfeldt – välkända i de i ”djupa skytteleden” skulle skynda till. Erik Wallberg – vapenkonstruktör av rang, likaså. Hösten 1961 fanns några modeller tillgängliga - bland annat så visades CG 62 upp vid militära VM (CISM VM) i Buenos Aires i september 1962.

Funderingar om en ny patron hade tagits kring årskiftet 61/62 – och visst arbete hade påbörjats. Då vi hade synnerligen goda ammunitionstillverkare inom landet inklusive den statliga – så stod det tidigt klart för FFV att kraftfulla insatser måste göras om en likvärdig eller bättre ”skyttepatron” skulle kunna konstrueras – ur marknadsföringssynpunkt med avseende på det nya skyttegeväret så skulle det givetvis vara en klar fördel att marknadsföra en patron optimerad för det egna geväret.

Den första internationella utblicken för det nya skyttegeväret CG 62 – kom vid CISM VM i Buenos Aires med den inte helt lyckade "Lindhalska" stocken. Lagledaren major Axel Ekfeldt demonstrerar, övriga uniformsklädda är flerfaldiga världsmästarna "Eve" Sundberg KA 1 samt Bengt Sundh T1

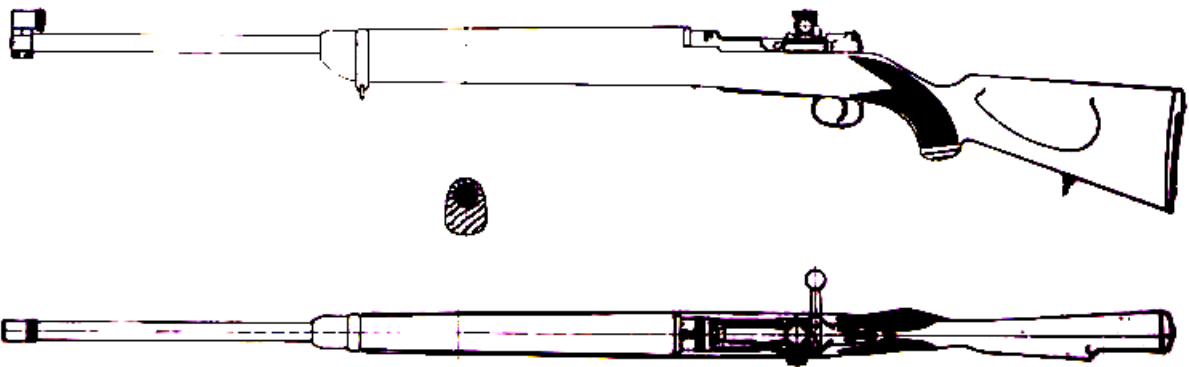
Fältjägaren samt flerfaldige militäre världsmästaren Verner Lind visar CG 62 i Buenos Aires

1963 godkände Skytteriksdagen att CG 63 blev det frivilliga skyttets nya tävlingsvapen. SM i armégevär 1963 blev ju lite speciellt förstås i och med att det var det sista med vår gamla 96:a och visst, här sätter Bengt Hasselkvist från Eskilstuna SSK pricken över i:et i en storstilad insats presterandes 548 poäng – med lånat vapen, då - det näst högsta tävlingsresultatet som någonsin noterats med gevär m/96. Bengt tangerade samtidigt svenska rekordet i liggande med 195 poäng.

Noterbart i detta sista sportskytte SM i Linköping med armégevär m/96 var att samtliga SM-titlar (3 st) gick till ”lilla” Eskilstuna Sportskytteklubb genom Bengt Hasselkvist, Richard Edling, Sven Karlborg och Claes-Göran Ros – desamma som till stor del svarat för utprovningen av CG 63!!! ”De fyras gäng” hemförde vid frigevärs- o. kordistans SM i Västerås samma år ytterligare 3 titlar o. 2 andraplaceringar - mao det var ett rutinerat ”skyttegäng” som fanns med i det som så småningom skulle bli ett legendariskt skyttegevär.

1964 fanns CG 63 tillgängligt för de högre skjutklasserna samt veteraner och när Sven Selberg blev svensk mästare på armégevär 1964 så var det följaktligen med CG 63.

CG 63 i tidigt prototyputförande

CG 63 i standardutförande mars 1970 – kornhållare m/Universal, GF diopter

Omvärldens intresse och något om marknadsföringen

Fanns det en marknad förutom Sverige – det var ju ett axiom att omvärldsintresset skulle stimuleras? Direkt avnämare var förstås vi själva – men även de nordiska länderna sågs intressanta. England samt ett antal samväldesländer sågs synnerligen intressanta – dörren hade ju öppnats genom exporten av det svenska granatgeväret. Frankrike var intresserat – man var inte förtjust i sina Kongsberg men ”militärkalibrar” var civilt inte gångbara i Frankrike (förbjudna) – fransmännen hade själva gett ett uppslag till 6,5 x 57 – men - säger den minnesgode, man hade ju nyss fått Överste Telliés FR-F1 – som Capitaine Orengo i L’Armée beskriver --- *”Enligt vår vetenskap finnes f.n. ej på världsmarknaden ett armégevär, moget att utstå jämförelsen vad avser precisionen. Man kan också förutse, att detta vapen i händerna på vältränade skyttar av god klass kommer att låta Frankrike framstå mycket ärbart vid ett framförande inom internationellt skytte”*.

USA samt Sovjetunionen hade format sitt ”efterkrigsskytte” samt var inte aktuella. 1954 skulle Sovjetskyttar visa sin förmåga vid VM i Caracas – man utklassade allt vad konkurrenter hette, 8 av 10 individuella guldmedaljer hemfördes och här inleddes den sovjetiska eran - men efter ett decennium med centraliserade resurser i Fort Benning skulle USA komma i kapp. *Ovanstående publikationer producerade i Fort Benning är en gåva till författaren av dessa rader från sgt Martin Gunnarsson - olympisk bronsmedaljör på fritt gevär helmatch i Tokyo 1964.*

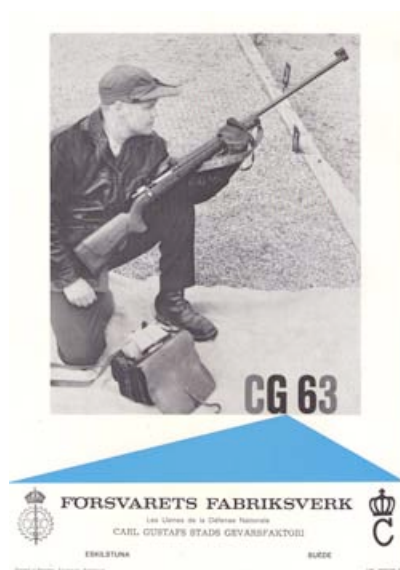
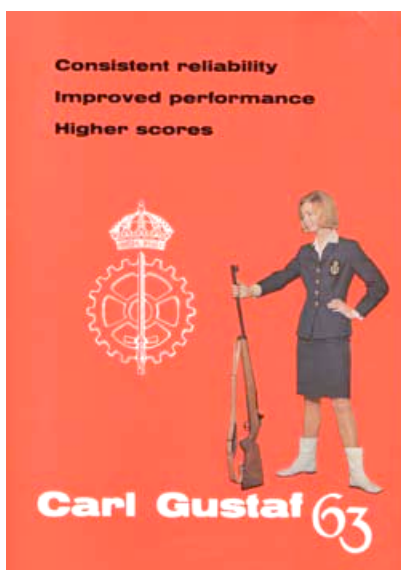
Sverige tog en individuell medalj i Caracas – Guld genom vår främste armégevärsskytt genom tiderna Valter Fröstell.

Valters medalj från märkes – tävlingarna före själva mästerskapet!

Ett nation som man gärna ville nå var dåvarande Västtyskland – en gedigen skyttenation – det var ju i gränsländerna av nuvarande Tyskland, Österrike, Schweiz och Liechtenstein som det fredliga sportskyttets frö hade såtts. Efter kriget hade armégevärsskyttet i Tyskland ”strypts” av de ockuperande varför framtiden för 300 meter där syntes diffus, men man hoppades på en snar ändring - så ett synnerligen viktigt evenemang ansågs VM i sportskytte i Wiesbaden 1966 vara (trots avsaknaden av värdnationens deltagande) samt det samma år instundande CISM VM i skytte i Strängnäs (militära skytte VM.) Dessa två tävlingar skulle vara det gyllene tillfället – ett tillfälle som de facto inte skulle återkomma, för att i internationell konkurrens visa upp ett konkurrenskraftigt vapen och ammunition – ehuru 300-metesskyttet med armégevär nu var i stöpsleven. Ett gott samt relativt billigt så kallat ”standardgevär” skulle måhända ge ett förnyat intresse inte minst hos länder med ”halvdana” armévapen. En gedigen marknadsföring skulle nu ta vid – till skjutande ambassadör utsågs Bengt Hasselkvist – eller med epitetet ”Mr CG 63”.

Bilden visar Bengt Hasselkvist (till vänster) samt Kullervo Leskinen den gamle flerfaldige världsmästaren vid Eskilstuna Skytteförenings 100-års Jubileum 1961

Rifle Carl-Gustaf 63

RIFA CARL-GUSTAF 63 (M)
 built on the Swedish Mauser system, which has been equipped, after careful examination, with a new heavier barrel and fitted in a modern stock.

TECHNICAL DATA
 Mauser action
 Weight of weapon (incl. sling) 4,6 kg
 Weight of sling 0,275 kg
 Length of weapon 1185 mm
 Length of sighting line 530 mm
 Back sight 195-400 m
 Peep sight 2 mm
 Crossover
 Length of barrel 740 mm
 Caliber 6,50 x 522 mm
 Trigger force 1,8-5,2 kp
 Ammunition 5,2x52
 V₀ 800 m/s
 (2600 f/hw)
 Bullet weight 13,2 g
 (140 grains)

The barrel, extended forward, has a larger inner diameter — 19,0 mm in section, 15,3 mm — and is therefore somewhat heavier than the barrel of the M/96 rifle. The kind of twist has been changed from 200 to 220 mm.

The former flap sight has been removed, and it is presupposed that the shooter use a peep sight of approved type. All peep sights and foresight bases available on the Swedish market can be mounted.

The butt end is so designed that it gives stability and is convenient in all shooting positions. The shock cord is splined and does not fit both right — and left shooters.

Army version of rifle M/63

The barrel is free swinging in the stock, which is of wood, and consequently there is no contact between metal and woodwork. The hand guard can easily be removed.

The contact surface for the receiver stop is reinforced with a steel inlay.

The trigger and trigger guard are hinged. This will give a better hold for the firing finger and for the thumb of the supporting hand in standing position.

The receiver and mechanism is mounted. The catch of the firing pin nut is removed. The triggering force is adjusted to 1,8-5,2 kp.

The design of the pistol grip makes the hold of the firing hand steady in all positions.

FÖRSVARETS FABRIKSVERK
 The National Defence Industries
CARL GUSTAFS STADS GEVÄRSFABRIK
 Eskilstuna, Sweden

Den gedigna marknadsföringen resulterade i att följande länder (27 av 57 skyttar) vid VM förutom Sverige sköt med G 6 (den militära varianten av CG 63 med GF-dioptern) samt den nyutvecklade skyttepatronen FFV expert:

Norge	Östtyskland	Italien
Jugoslavien	Japan	Belgien
Polen	Canada	

Hur gick det då? Jo, Ludvig Lustberg (Sovjetunionen) vann på nytt världsrekord 558 poäng – Ingvar Jansson 6:a på 544 och gamle världsmästaren Kurt Johansson 8:a på 543 – trots det nya goda materialet så var det väl ingen som hade trott att vi skulle rå på ”ryssar och amrisar” med sina förnämliga vapen – trots att de våra sköt med ”nytt” så var det ju ändå gammalt (systemen tillverkade före 1900 i vissa fall) men, eftersom Ingvar sköt 192 i liggande (tävlingens högsta resultat) dvs. lika med Masziak (Polen) och Naes (Norge) samt Kurt en poäng efter – 191 och **alla dessa sköt med CG 63 och FFV expert** så torde man kunna säga att den svenska utrustningen ändå var bäst – men som Kurt Johansson ofta sade - ”i ställningarna hänger vi inte med” och det var nog den verkliga anledningen.

Men kommer Ni då ihåg vad Capitaine Orengo skrev – **TABLÅ** – Frankrike blev 11:a, slog endast **Peru som gjorde en verklig prestation med sina peruanska armémausrar med öppna riktmedel!!!**

Hade fransmännen med sina justerbara flamdämpare skruvat sig ur nod? .....hur som helst, så ärbart var det inte för Orengo – och fransmännen hade ju lagt möda på sin ammunition – den gamla 7,5 mm 1929C ”bonne de guerre” hade klätts i nya kläder till ”très haute précision”.

Individuella resultat:							
Plac.	Namn	Land	liggande	knästående	stående	tot.	Anm.
1	Lustberg	Sovjet	94+96=190	92+96=188	89+91=180	558	Nytt världsrek.
2	Konyakhin	"	97+94=191	93+95=188	87+86=173	552	
3	Anderson	USA	92+95=187	94+92=186	88+89=177	550	
4	Vogt	Schweiz	95+96=191	94+94=188	82+84=166	545	
5	Hollenstein	"	96+94=190	90+91=181	89+85=174	545	
6	Jansson	Sverige	95+97=192	93+90=183	85+84=169	544	
7	Müller	Schweiz	94+94=188	86+93=179	88+89=177	544	
8	Johansson K	Sverige	96+95=191	94+90=184	82+86=168	543	
9	Krilling	USA	91+90=181	94+93=187	88+87=175	543	
10	Istad	Norge	94+95=189	94+91=185	77+91=168	542	
11	Adams	USA	93+92=185	93+91=184	84+82=166	510	

Utdrag ur resultatlistan

En fantastisk patron

Patronen – FFV expert under projektnamnet ADAM – var synnerligen förnämlig vilket också visades på just VM - D100_{medelvärde} på under 16 mm (10 skott/100 meter), dvs. patronen var fullt i klass med den bästa amerikanska matchpatronen i kal. 308 samt låg inom kraven i den amerikanska TB:n av 1969.....och hur hade man lyckats att komma dit – jo, genom att förutsättningarna för att kunna utveckla den bästa patronen från början skulle komma att präglas av hårda krav:

- v_0 skulle fastställas till nominellt ca 800 m/s men - med beaktande av förekommande riktmedelstyper. Avvikelse i v_{0medel} från nominellt fastställt v_0 mindre än 5 m/sek!!!
- liten spridning i v_0 – max spridning (R-värde) inom en serie om 10 skott - högst 15 m/sek!!!
- översyn av ritningsunderlag (toleranser) med avseende på system, pipa och stockning – ”snävt” fritt flyg eftersträvades
- tillverkning av patronhylsor med snäva toleranser (exempelvis stora krav på eldhålsdiametrarna – styr till stor del det innerballistiska förloppet)
- nykonstruerad projektil med snävare godstjockleksvariation

FFV:s skickliga ingenjörer gjorde en enorm prestation inom den snäva tidsramen och under januari månad 1966 hade nya maskiner för projektiltillverkningen installerats och den första skjutkontrollen av den nytillverkade och delvis nykonstruerade projektilen kunde genomföras med resultatet $D100_{medel} = 24 \text{ mm}$.

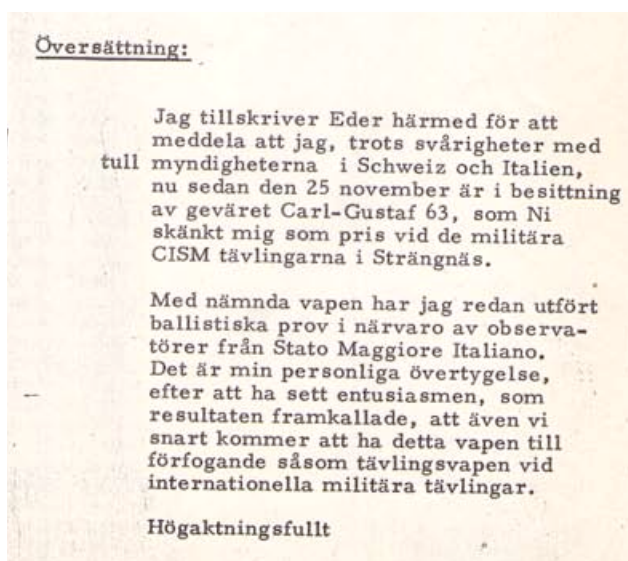
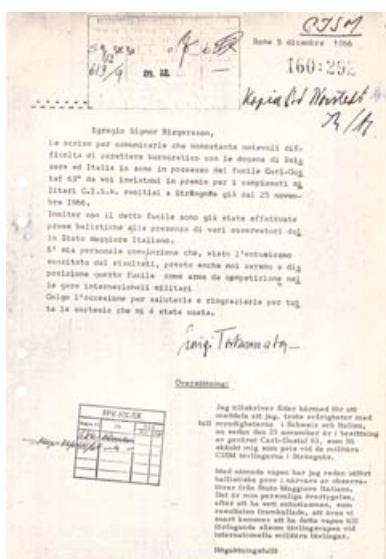

.....och så här bra kunde man skjuta eller i alla fall kan om man heter Luigi Testarmata och är militär världsmästare i liggande med armégevär, i det här fallet CG 63 och FFV expert.....

som han har fått i pris med tillhörande ammunition vid CISM VM i Strängnäs 1966 av generalsekreteraren major Axel Ekfeldt. Den vackra träffbilden presterade Luigi i sin första liggande serie vid CISM VM i Fontainebleau i september 1968 där han blev världsmästare i liggande.

Den unge Testarmata var en synnerligen noggrann skytt där intet lämnades åt slumpen vilket nedanstående brev till FFV ger belägg för

Det var inte bara i Italien vapnen skulle komma att "nagelfaras" men Testarmatas brev ger förstås en aning om hur och på vilka villkor CG 63 samt FFV expert skulle möta den stora vida sportskyttevärlden.

Att vapen och ammunition väl skulle hävda sig i internationella sammanhang var ett axiom som ytterligare understrukt vid VM men mer skulle följa. 1969 gick det elfte CISM av stapeln i Granada - 65 tävlande från 14 länder – 22 CG 63 (G 6) skyttar från Sverige, Norge, Holland, Italien och Belgien och här blir norske stjärnan Magne Landrö med sitt CG 63 silvermedaljör på 554 poäng – Norge tar även lagbronset. Wigger med sin Winchester m/70 tar guld på 556 poäng. Mao en Winchester för 2500 kronor mot ett CG 63 för 800!

Landrö sköt med ny pipa samt ”modifierad” FFV expert (hemmaladdad med Boforskrut). Övriga CG 63 skyttar fanns längre ned i prislistan. Men – det beror förstås också på vem som håller i ”skaftet”. Den gode Landrö visade som så många ggr tidigare vad en världstjärna kunde uträtta med CG 63 och FFV expert. - Martin Gunnarsson (amerikansk landslagsskytt född i Töreboda, olympisk bronsmedaljör 1964) sköt under träning med CG 63 samt FFV expert 556 poäng vid ett Sverigebesök!

CISM i Granada såg många vapen - CG 63 (G 6), W70, Schultz o Larsen m/68, KV m/59 (finskydningsgeväret), Schmidt-Rubin m/55, spanska mausergeväret samt CETME, FAL och USM1 (Garand).

Nå fransmännen då – de återkom med sitt Fusil Francais nr.1. Clemee – bäste fransman på 515 poäng och 25 plats – laget på 7:de plats – ”tala om franska armégevärsskyttar och deras utrustning!”

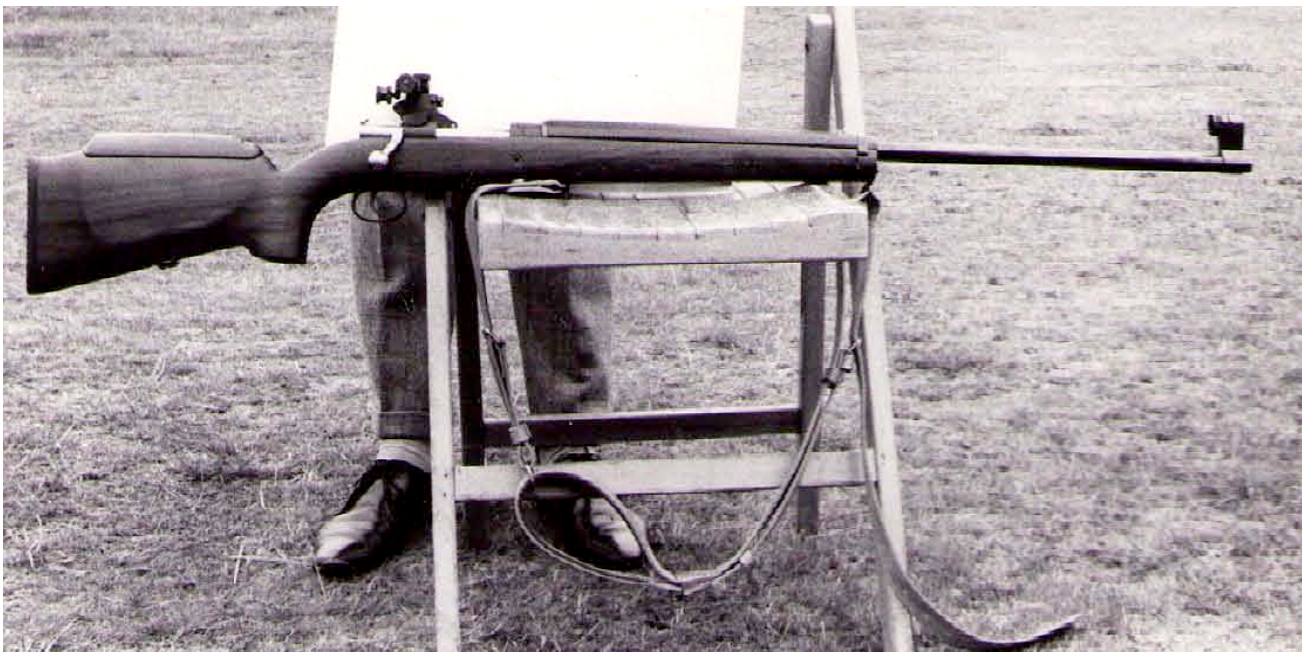
Men tänk vad märkligt - Garand, CETME och FAL mot ”matchgevär” såsom CG 63, W70, SR 55 och V68 – CETME, i Sverige AK4 med krav $D_{100\text{ medel}}$ 10 skott/100 meter i skjutmaskin mindre än 100 mm – enskilt vapen 150 – här fanns ju de facto luckor för CG 63 att fylla.

Efter VM skulle Axel nu komma att göra en hel del resor till de brittiska öarna, som tidigare sagts så sågs ju England samt ett antal samväldesländer som synnerligen intressanta – inte minst Kanada. Den gamla .303 ammunitionen, vilken definitivt inte hade namn av en skyttepatron men ändå sina förespråkare skulle snart somna in och ersättas av 308 där förstås CG:t förhoppningsvis skulle kunna vara intressant – vid något tillfälle blev Axel också de facto ”tvingad” att visa vad vapen och ammunition ”gick för” och genomförde på Bisley en brilliant uppvisning med CG 63E – 15 skott i liggande 300 m mot Internationella tavlan – 146 poäng! 146 poäng var förstås ett resultat vilket visade att det var ett synnerligen gott vapen vilket helt överflyglade konkurrenternas. Resultatet var på den tiden synnerligen gott med internationell måttstock mätt. Förutom att utrustningen var den bästa så visade Axel att det var en gammal världsmästare som sköt.

*Bilden samt följande på sidan 11 – Bisley 1968 (99 annual meeting)
Till vänster Major H.O. Boyes – Small Arms School Corps
I mitten Mr. Arthur Hale Ltd Birmingham
Till höger Majoren samt Fabriksingenjören Axel Ekfeldt FFV Eskilstuna*

Blankpolerade skor och CG 63E - visst laborerande har tydligen påbörjats redan 1968 – något som Axel Ekfeldt tydligt noterat i sina rapporter – här syns påmonterad hög kolvkappa – slutstyckshantaget tillbakaböjt samt "ventilerat" handskydd (avsiktligt eller möjligen dåligt tillpassat)

Tyvärr så blev CG 63 (CG 63E) och FFV Expert av olika anledningar inte den exportframgång som hade varit önskvärd. Vad var då anledningen? En orsak var förstås att det fanns ett stort utbud av konkurrerande vapen - dels att den engelske representanten Parker-Hale inte visat något större intresse. Parker-Hale hade med intensiv marknadsföring satsat på sina egna PH 1200 TX samt PH T4.

Vid tävlingarna i National Rifle Associations 100 års-jubileum i Juli 1969 så fanns det 13 st konkurrerande skyttegevär bl.a. Schultz & Larsen, Kongsberg m/59 FI, Envoy, Enfield No. 4, Pattern 14 o. Pattern 17 (hamrade pipor), Parker-Hale 1200 TX, Parker-Hale T4, Sportco. Prismässigt var Schultz & Larsen (70£) i topp, god tvåa (i det här fallet negativt) kom sedan vår CG 63E (67£). Priserna i övrigt var förstås hämmande för CG:t:

Envoy	40 £	Light Mauser	50 £
No. 4	20 £	Fulton "	50 £
Pattern 14	20 £	Drury & Ward Mauser	50 £
Pattern 17	20 £	PH 1200 TX	60 £
Mauser 98	20 £	PH T4	35 £

Från tävlingarna skriver Axel – ”I vissa tävlingar såg jag nu c:a 25 % Kongsberg och 25 % Schultz & Larsen och resten Enfieldvapen. Av CG63 E sågs tyvärr ej mycket! Totalt torde högst 5 vapen ha varit i användning och däribland några från Canada varav ett ex ändrats av skytten på ett skräckinjagande och livsfarligt sätt för att medge montering av engelskt sikte”. Med Enfieldvapen menar han No. 4, Pattern 14 och 17 med pipor från Schultz & Larsen, Kongsberg, Enfield samt även några med standardpipor. Både hamrade och skärräfflade pipor förekom och till ett pris där CG 63 inte kunde konkurrera (se sammanställningen ovan). Schultz & Larsens samt Kongsbergs försäljningsframgångar såg Axel som belöning för en synnerligen skicklig marknadsföring från fabrikanter samt återförsäljare och emot vilken FFV tyvärr inte kunnat svara upp.

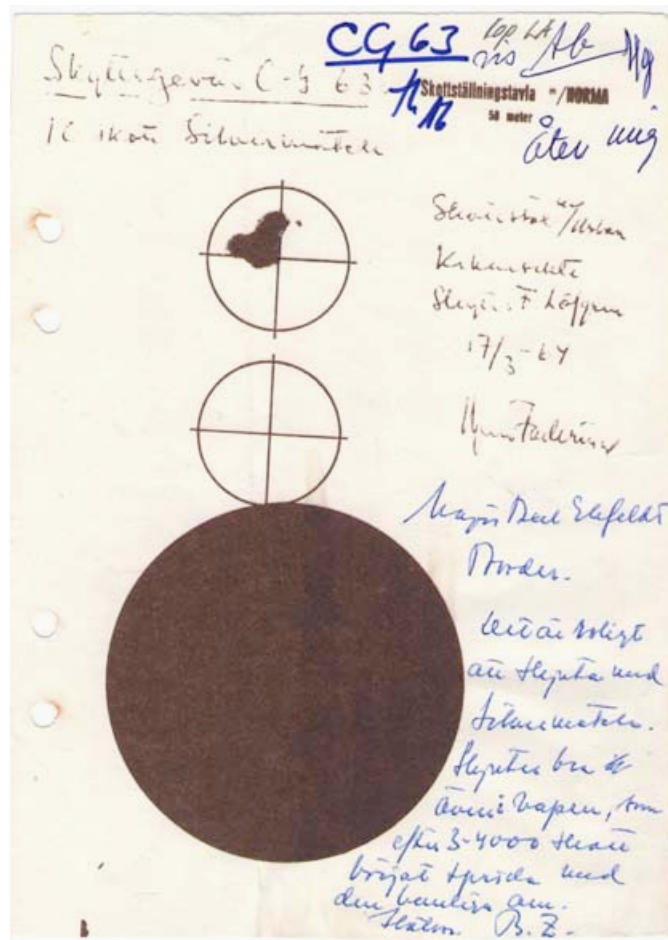
Ett av de konkurrerande systemen - Envoy (R.S.A.F Enfield). Vapnet ett ändrat No. 4, nya delar, hamrad pipa, bokstock, ställbart avtryck, kornring system Anschutz samt diopter PH5C.

Nå, vad fick man om man valde ur Enfieldfamiljen – exempelvis No.4 ändrat till Envoy – hamrad pipa, stock av bok, PH5C diopter samt Anschutzkorn. Vapnet skulle kunna sägas vara en motsvarighet till CG 63 – dock så fick man ett vapen som speglade prisskillnaden 27 £ - **när Envoy provades av FMV 1972 så låg $D_{min/medel}$ efter ett stort antal serier på 38 mm!**

Den utmärkta patronen FFV Expert skulle inte heller komma att marknadsföras. Ett beslut togs att FFV inte skulle konkurrera med våra inhemska ammunitionsfabriker dvs. Norma samt Svenska Metallverken. Ett beslut vilket var ett nederlag och hårt slag för främst Axel Ekfeldt och som han också ansåg vara helt förödande för svenskt sportskytte.

I den av Norma Projektilfabrik 1963 lanserade Silvermatchen fanns dock en mycket utmärkt patron vilken sköt synnerligen väl i CG 63.

Projektilen var konstruerad med lång ”styr cylinder” vilket ofta kom att innebära negativt fritt flyg (framför allt med nya pipor – risk för högt p_{max}) i gevär m/96 - dvs hade man laddat samt var tvungen att öppna slutstycket ”så satt kulan där” och system och magasin fullt av krut – dock patronen var synnerligen välskjutande både i gevär m/96 samt CG 63.

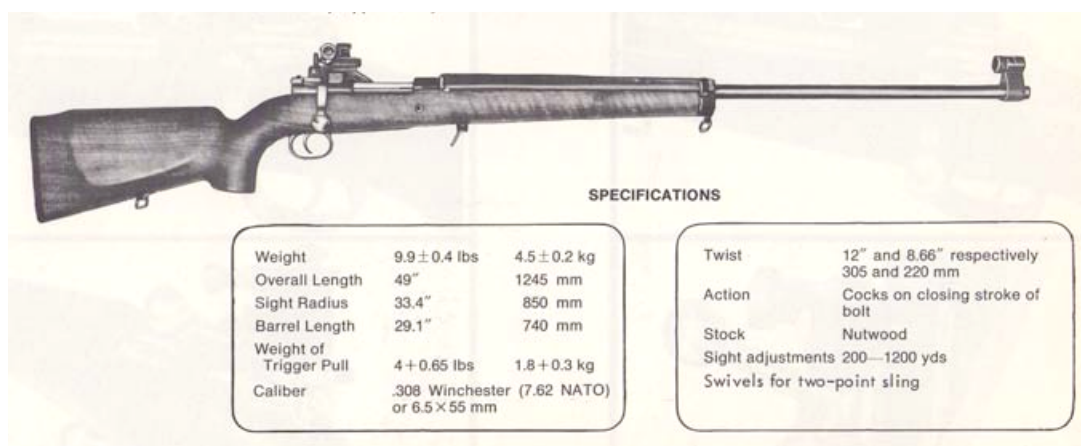
Träffbilden ovan visar CG 63 och Normas Silvermatch

Nåväl, vilka länder (läs skytteorganisationer) var det som visade intresse för CG 63 och CG 63S under 60-talet. Listan tar upp presumtiva köpare, information och offerter har lämnats samt vidare så har viss försäljning skett. Försäljningen torde omfatta från enstaka vapen upp till ett kanske ett 50-tal enligt nedan:

1. Danmark	9. Schweiz	16. Belgien
2. Norge	10. Italien	17. Australien
3. Finland	11. England	18. Chile
4. Tyskland	12. Canada	19. Japan
5. Rumänien	13. Egypten	20. Pakistan
6. Grekland	14. Frankrike	21. Ceylon
7. Holland	15. Spanien	22. Singapore
8. Österrike		

Bilderna nedan är exempel på typvapen för några länder

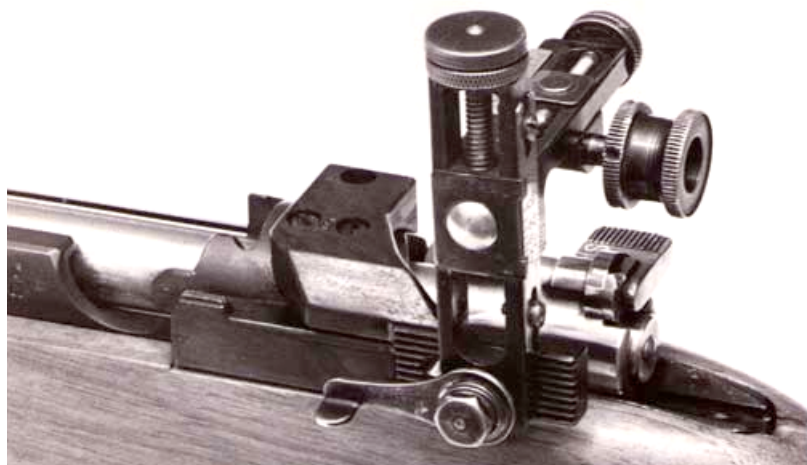

CG 63E (England) – FFV produktblad (HK 690610 E) samt CG 63E på Bisley 1971. Vapnet utseendemässigt synnerligen tilltalande.

**Utdrag ur PARKER-HALE
NEWSLETTER No. 42 Late
July 1968**

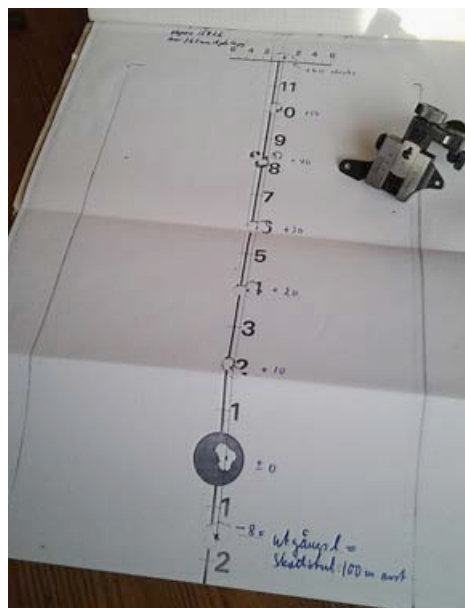
CG 63 EA – dvs. exportversionen för Australien i kal. 7,62 med diopter m/Central och hög kornfot m/England. Two point sling m/England.

Diopter m/Central

För elitskytten Ekfeldt så var det förstås spännande att få resa ”jorden runt” och visa upp ett fantastiskt skyttegevär – stunderna av hårt arbete skulle förstås vara legio, inte minst anpassning av vapen och ballistik till de olika riktmedelstyperna – bl.a. det brittiska PH5C samt m/Central för Australien.

Bilden visar NRA Zero Target A efter inskjutning av uppsättningar på avstånd 21,8 meter

Vapen för skidskyttet

Klas Lestanders olympiska guld i skidskytte 1960 genererade ett stort intresse för sporten och speciella skidskyttevapen skulle tas fram. Eftersom grenen var ny som olympisk idrott så fanns framförallt ute i Europa (Italien, Tyskland, Österrike, Norge samt stora delar av Östeuropa) många presumtiva kunder. De följande åren in mot 1970-talet skulle ”stötas och blötas” om vapen och kalibrar – norrmännen Kongsberg 6,5 och 7,62 och Norma, finnarna sin Pystikorva, japanerna CG 63S och 6,5, östtyskarna 6,5 x 53R (nedstrypta trelinjerspatroner). I inledningsskedet var Gevärsfaktoriets alster CG 62 samt CG 63 av stort intresse och här hemma formlig ”hausse” med krav på att vapen snabbt skulle göras tillgängliga. Förutom CG 62 som i inledningsskedet marknadsfördes som lämpligt för skidskytte så marknadsfördes också modifierade CG 62 och CG 63.

skidskyttegevär CG 62S

Skidskyttegevär CG 63SL (lätt pipa)

Gevär 6 B/Hv

De militära varianterna – gevär 6 och 7 har ytligt berörts (se texten sid.1). Gevär 6 B/Hv däremot är tämligen okänt varför en summarisk beskrivning ges nedan:

Vidstående Gevär 6 är FFV (Militäravdelningen) förslag på en framställan av Hemvärnsstaben 1964.

Gevär 6 B/Hv för Hemvärdet avviker från Gevär 6 enligt nedan:

- *gunga för lösskjutningsanordning typ m/96 med mellandel*
- *mynningsring av stål*
- *läskstång med mynningshylsa i stål lika som för Gevär 7*
- *riktmedel m/GF*

Vapnet hade presenterats för Hemvärnsstaben den 27 november 1964, av kostnadsskäl skulle förslaget komma att ”läggas på is.” – Underhands-sonderingar och diskussioner skulle dock komma att föras och vid FFV-skyttedag i oktober 1966 skulle frågan ånyo lyftas.

Dåvarande Rikshemvärnschefen Per Kellin redogjorde hur man såg på Hv:s vapenfråga – ”för ett tiotal år sedan ville alla inom Hv ha kpist m/45 som Hv:s huvudvapen, nu framförs krav på att få automatkarbin. För att kunna lösa sina uppgifter måste Hv ha ett långskjutande vapen, men en ombeväpning från gevär m/96 till gevär 6 eller CG 63 är av kostnadsskäl genomförbart.

Vi måste prova andra lösningar och då kan införandet av pistolgrepp vara en billig väg att förändra gevär m/96.

Inom Hv är vi bortskämda med att inte behöva betala för vapen och vi hoppas få ett antal gevär 6 utanför Hv:s anslagsram, vi har nämligen icke möjligheter att lägga någon större del av Hv:s anslag för förändring av vapen.”

Hur Hv framgent skulle hantera vapenfrågan är inte föremål för uppsatsen – dock skall väl genast konstateras att gevär m/96:s egenskaper överhuvudtaget inte hade förbättrats med införandet av ett pistolgrepp.

Till sist

Hur bra var CG 63 – ja, det har jag ju visat i raderna om VM 1966 samt en del andra stortävlingar – kanske lika bra eller bättre än vad både ”amris och ryssar” hade – trots att våra prylar var sammansatta av detaljer som i vissa fall var 60-år eller äldre – ***och faktiskt användes viss utrustning som införskaffats under Remington-epoken – exempelvis vidstående mikrometer (med modernt språkbruk – mätskruv) GF No.15 – Pat. Jan. 22. 1884.***

Ingen kan väl förneka att ett väl trimmat gevär m/96 fortfarande kunde vara väl så bra som någonsin CG 63 och Christian Koch visade just detta när han på Stora Skuggan 1964 uttraderade Kurt Johanssons svenska rekord på 552 poäng genom att skjuta 556 med sin ”gamla” 96:a – 196 i liggande (undertecknad hade glädjen att dela skjutbås med Christian).

I Nordisk Familjeboks Sportlexikon (Klara Civiltryckeri – Sthlm 1938) skriver Förste läraren i teknik vid Infanteriskjutskolan – major Paul Axelsson – ”Diameterspridningen i skottstol för serier om 10 skott är på 300 meter avstånd för de flesta gevär ej större än c:a 10 cm med torpedammunition och c:a 25 cm med statens ammunition. Detta måste till stor del tillskrivas den precision i tillverkningen, som kännetecknar Carl Gustafs Stads Gevärsfaktori i Eskilstuna, där de svenska armégevären tillverkas”.

Om det någonstans skulle tillverkas goda vapen eller kanske de allra bästa så skulle det ju förstås ske i det lilla Gevärsfaktoret i Eskilstuna! ”Moderfabriken” i Oberndorf am Neckar skulle inte - under hela mauserepoken - komma att matcha ”lilla” GF i Eskilstuna kvalitetsmässigt.

Det var ju just här där den moderna mätfilosofien grundlagts genom Carl Edvard Johansson. För "de små måttens mästare" Carl Edvard Johansson (då besiktningsrustmästare vid Gf) skulle styresmannen sedermera översten Hyltén-Cavallius vara av största betydelse genom att måttsatserna direkt kunde appliceras i Gevärsfaktoriets tillverkning redan från 1896 då den stora satsen med 102 passbitar blev klar. Stockholms Vapenfabrik skulle komma att bli den första externa kunden och 1899 är deras sats om 103 st passbitar klar, 20000 mått med en tolerans av 5/1000 millimeter kan kombineras – styresmannen har banat väg med sina introduktionsbrev och intyg. Introduktionen i svenska verkstadsföretag var till icke ringa del Hyltén-Cavallius förtjänst. 1901 skulle Gevärsfaktoriets beställa sin andra sats.

1903 skulle Johansson tilldelas "Medaille de Vermeil" i Paris och alla stora vapentillverkare såsom Hotchkiss, Fabrique d'Armes de Guerre, Société John Cockeril köper.

Carl Gustafs Stads, Enkeltuna den 5 Juni 1903

Fabriksingenjören
 Thors Herman Korseman,
 Ammunitionsfabriken,
 Stockholm.

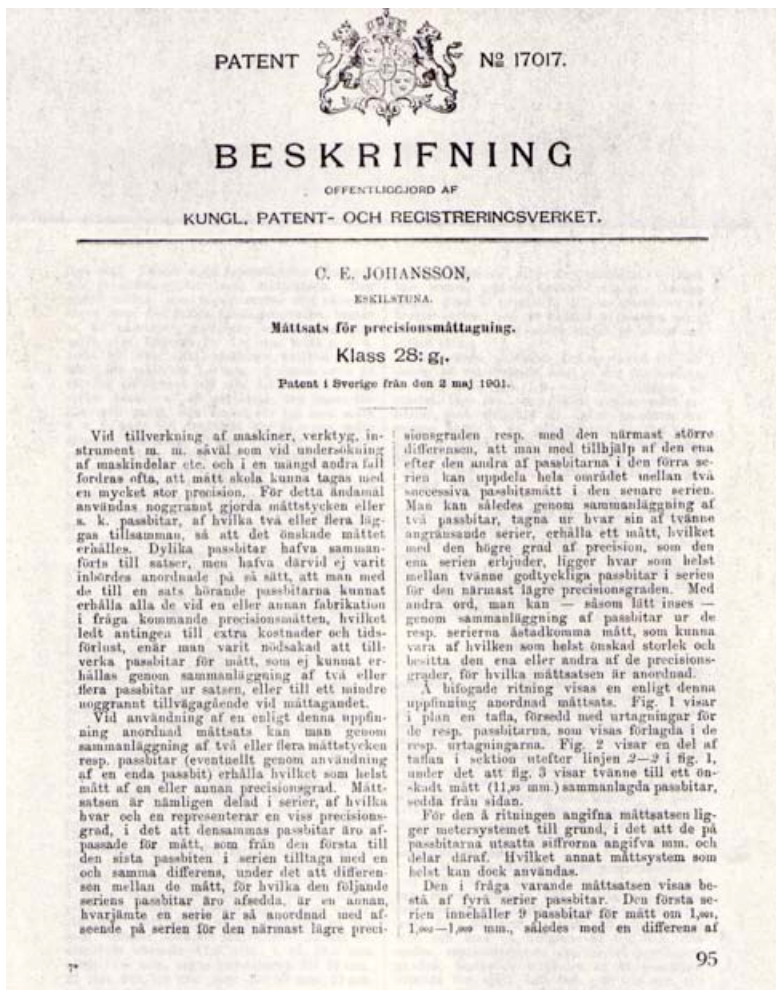
Med anledning af telefonsamtalet i förliden vecka har jag hämnad äran nedskrifva att jag i dag glämdes anbud till styresmannen för Ammunitionsfabriken för inköp af en måttsats till pris af Kr 700:-- Samtidigt för jämnväg såsom ilgods afgår i dag den omnämnda försättem, hvilken tillfälle gynnade mig till modellera vid tillverkningen, men han det oaktadt, i den händelse att inköps önskan göras användbart, detsamma kvarstannas.

Jag får hämnad framför mig tack för det intresse Ingenjören visat min mätstycke, och vill jag bedja Ingenjören, att vid framkomsten af anbudshandlingar och projekt, godhetfullt lägga sin ord till sak.

De af Ammunitionsfabriken beställda försäme och processenstycken torde samtliga om Måndag komma afsändas

Med utmärkt högsäkning
 C. E. Johansson

Gevärsfaktoriets under 1890-talet var en plantskola för Eskilstuna-industrin.

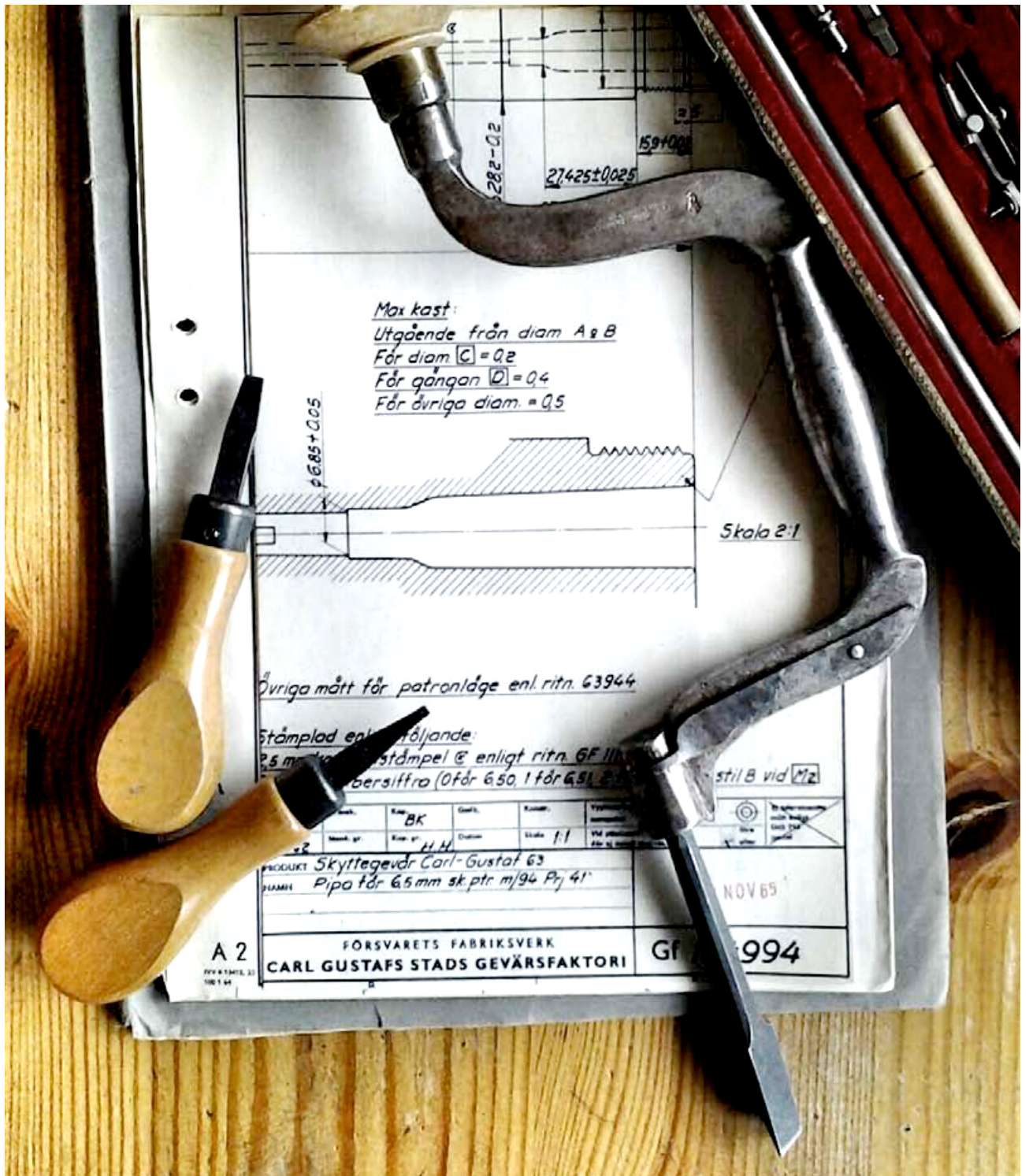
CE Johansson blev 1887 praktikant vid Gevärsfaktoriets samt den 1 maj 1888 besiktningsrustmästarelev. Besiktningsrustmästarexamen i april 1890.

”Mausertiden” skulle bli en mätteknisk utmaning för GF som man dock klarade med glans och förstås till allra största del genom Johanssons eminenta uppfinning.

Den lilla fabriken där det tillverkats så goda vapen – enligt Major Axelsson eller de kanske absolut bästa, som den finske storskytten – överstelöjtnant Sven Oskar Lindgren anförtrodde författaren 1963.

Hantverket skulle fortfarande vara legio – de gamla borrarvängarna skulle användas till kors- och lådskrivar – mejslarna tillverkades ofta på lärlings-skolan

Generellt - en bättre balanserad stock och friliggande pipa gjorde givetvis att man i CG 63 fick ett väsentligt större antal välskjutande vapen samt att resultaten ”for i höjden”. Inom FSR hade också ringkornet nu gjort sitt inträdande – vilket skulle innebära en inte obetydlig resultatökning främst i liggande men även så småningom i ”ställningarna”. Storleken av riktfelen med diopter och ringkorn nedbringades till ca 20% jämfört med öppna riktmedel.

Nedanstående träffbild från de prov vilka genomfördes i det Tyska Skidförbundets regi 1966 o.1967.

6.

 SINOXID	ORIGINAL-TREFFERBILD geschossen in der Beschußabteilung der DYNAMIT NOBEL AKTIENGESELLSCHAFT Werk Stadeln	 SINOXID
Patrone: <i>RWS 308 Freigewehr FZ 41.N.L.</i>	Waffe: <i>Biathlon</i> Nr.: <i>60 50</i>	
Geschößsorte: <i>Hohlspitz, offen</i> <i>34 mm 11 g</i>	Erzeugnis: <i>Schwedisch, Karl Gustav 63</i>	
Ladung: _____ g Sorte: _____	Eigentümer: <i>Deutscher Skirerband</i>	
Schußzahl: <i>5</i> Entfernung: <i>100m</i>	Vorgang: <i>Waffenprüfung</i>	
Schießart: <i>eingespannt</i>		

Streukreisdurchmesser: <i>15 mm</i>
--

Datum: *3.4.67*

Beschußabteilung
R. Yige

Så har jag då nått finalen för min lilla uppsats – en kombination av vapen- och skyttehistorik – texten är summarisk av flera skäl – ingen har idag möjlighet att ge annat än en antydning om utvecklingen, detaljupplösningen finns eller fanns i konstruktörernas minnesanteckningar och arbetspapper – i avseende på materialfrågor så är jag inte behörig att ge några upplysningar annat än att lakoniskt sammanfatta att med avseende på pipor provades en hel del material framförallt då det var fråga om hamring, vid skurna pipor - de gamla beprövade ”prima, sur martin- eller elektrostål.” Jag hoppas att frågorna någorlunda nöjaktigt har besvarats.

Är månne något oklart så är det dock min förhoppning att jag har lyckats att spegla ett skytte-och vapenhistoriskt synnerligen intressant och viktigt skeende och skede om och på ett fåtal sidor. Mycket mer kan skrivas och skall fortsättningsvis också avhandlas.

Någon kanske tycker att jag gett ett för stort utrymme till gevär m/96 – men detta fantastiska vapen var ju den direkta förutsättningen för CG 63 på samma sätt som den redan förträffliga originalpatronen var förutsättningen för FFV Expert. Om 6,5 x 55 sade direktör Laloux i Fabrique Nationale vid något tillfälle till Björn Zachrisson – ”varför valde Sverige .308 när man redan hade världens bästa patron” men fortsatte Laloux, - ”om man (NATO) verkligen ville ha en enhetspatron så skulle den ju ha konstruerats med Er patron som grund” – sade och konstruerade 6,5 NATO!

.....och visst sköt den unge Testarmata bra – att han presterade 196 - poäng i liggande var ju ingen tillfällighet – någon dag senare överträffade han Ole Hvid Jensens världsrekord liggande på 398 poäng genom att skjuta 399 samt tangerade Niasovs dito i knästående på 391 – så nog kunde han skjuta allt.....

För den nyfikne – givet $D_{100medel/300\text{ meter}}$ 68⁽¹⁾ mm – träffbilderna på Testarmatas tavla D_{100} 93mm – uppskatta skyttens egenspridning sfa fel i riktning, avfyring, rekylupptagning etc.....

Till Magne Landrö kan också fogas - en världsstjärna som tog VM-silver på tangerat världsrekord i 40 skott liggande fritt gevär i Wiesbaden. Landrö tangerade i CISM i Fontainebleau också Gary Andersons världsrekord i 40 skott stående på 376 poäng från VM i Kario 1962. Han blev trea på armégevär i Fontainebleau samt trea på helmatchen 50 meter.

Testarmatas och Landrös resultat med CG 63 visade vad som kunde presteras med en eminent produkt från Gevärsfaktoriet i Eskilstuna!

Tack till Magnus Samuelsson - tidigare FFV- kollega för Dina uppgifter angående TB kraven med avseende på D_{100} för AK4!

Claes-Göran Ros

Anm (1) $D_{100medel/300meter}$ uppräknat med vapenspridning

(utgåva II 20150218)